У пошані до піонерів – лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 237. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го ГРУДНЯ 1970 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, DECEMBER 29, 1970 No. 237. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 28 грудня 1970

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РИЧАРД НІКСОН З РОДИНОЮ, в товаристві вдови по президентові Двайтові Айзенгаверові, спокійно провів Різдвяні свята в Білому Домі у Вашинґтоні. Це було чисто родинне свято, з індиком на вечерю.

НАЙНОВІШІ ОПИТУВАННЯ ІНСТИТУТУ ҐАЛЛУПА ВИЯВИЛИ, що коли б президентські вибори відбувалися в цих днях і в них кандидували Ричард Ніксон і Едмунд Москі, сенатор - демократ із Мейну, то виграв би вибори Ричард Ніксон. Цей же Інститут провадив опитування в листопаді 1970 р., і тоді Москі дістав 46%, а президент Ніксон лише 40% голосів опитуваних. Нині „за" Ніксона подали голоси 44% опитуваних, а „за" Москі голосували 43%.

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО ІНВЕСТИҐАЦІЇ ПОВІДОМИЛО, що за перші 9 місяців 1970 року злочинність у ЗСА зросла на 10%, у порівнянні з 1969 роком. Кількість грабунків збільшилась на 15%, убивств на 9%, нападів на людей — на 7%, а насильств над жінками — на 2%. Найбільше злочинів було зареєстровано в передмістях, але злочинність зросла і в селах. Найвищий відсоток злочинности був у ЗСА в 1968 році. Теперішній звіт ЕфБіАй виявляє, що найбільше злочинів поповнюється в південних стейтах країни.

РІЗНІ ЖИДІВСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАШТУВАЛИ В НЮ ЙОРКУ голосну демонстрацію поблизу будинку постійного представництва СССР до ОН, біля 67 вулиці. Вони протестували проти жорстокого вироку совєтського суду в Ленінграді, де судили 11 осіб за спробу викрадення літака з наміром втекти до Фінляндії; двох засудили до розстрілу, а інші дістали довгі роки совєтських тюрем і концтаборів. Майже всі засуджені — жидівської національности. Одна із груп демонстрантів у Ню Йорку намагалась передати совєтській місії петиції, складені в двох домовинах. Голова Американського Жидівського Конгресу звернувся з закликом до Папи Павла УІ, до президента Ніксона і до Світової Ради Церков, прохаючи, щоб вони відповідно вплинули на Кремль.

РІЗКЕ ЗБІЛЬШЕННЯ КОШТІВ НАВЧАННЯ у вищих американських школах змушує багатьох студентів брати різні роботи, щоб якось зводити кінці з кінцями. Багато студентів позичають у банках гроші на студії, а крім того ще беруть якусь нічну працю, або ж бодай по кілька годин денно, щоб мати на книжки, харчі та скромне помешкання. Кількість таких студентів зростає.

БОЛІВІЙСЬКИЙ УРЯД ЗВІЛЬНИВ ІЗ В'ЯЗНИЦІ французького комуніста Режі Дебре і він уже прибув до Чіле, де зустрівся із своєю дружиною. Дебре був засуджений на 30 років тюрми за участь у ворохобницькій групі під проводом кубинського комуніста Че Ґевари, але він сидів у в'язниці лише 3 роки й 9 місяців. У телевізійній передачі Дебре дякував чілійському урядові за „притулок".

У СВІТІ

У ЛЕНІНГРАДІ ЗАСУДИЛИ 24 грудня ц. р. двох оскаржених у змові схопити совєтський літак, Марка Дімшіца і Едварда Кузнєцова, на смерть герез розстріл за „зраду" та 9-ох інших підсудних на в'язничні кари від 4 до 15 років. Дружину Кузнєцова, жидівку, засудили на 10 років в'язниці. Парлямент в Ізраїлі, „кнессет" відбув спеціяльне жалібне засідання з приводу того суворого присуду. Різні голови держав вислали совєтському урядові звернення проти виконання засудів смерти. У великих американських містах відбулися перед совєтськими представництвами демонстрації жидів. Той присуд викликав загальне здивування й обурення, бо засуджено ним на смерть за вчинок, якого підсудні не зробили, бо арештовано їх перед тим, поки вони всіли до літака.

У В'ЄТНАМІ ЗГИНУЛИ від 1 січня 1961 р. до 24 грудня ц. р. 44.167 американських військовиків у бойових діях. Комуністи втратили в тому часі 689.093 особи вбитими.

У МОСКВІ ПРОГОЛОШЕНО спільний совєтсько - єгипетський комунікат на закінчення однотижневих нарад, що їх переводила єгипетська делеґація з найвищими проводирями СССР. У комунікаті запевнено Єгиптові „всецілу" підтримку збоку СССР в його „політиці визволення", але підкреслено бажання обох держав закінчити конфлікт з Ізраїлем мирним порозумінням. Вину за ввесь той конфлікт приписано виключно Ізраїлеві. „Продовження теперішньої ситуації — сказано в комунікаті — погрожує безпеці світового миру".

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ҐОЛДА МЕІР ВИСЛОВИЛАСЯ дуже песимістично про шанси замирення з арабами. В обширному інтерв'ю, що його дала представникові „Н. И. Таймсу" Джеймсові Рестонові, Ґолда Меір підкреслила, що теперішній ізраїльсько - арабський конфлікт є тільки частиною ґльобальної політичної стратегії Москви, при чому Ізраїль є тепер безпосереднім предметом совєтської атаки. Ґолда Меір висловила острах, що Франція і Британія, ба навіть ЗСА можуть порозумітися з СССР у власних інтересах — з пожертвуванням інтересів Ізраїлю. Ґолда Меір порівняла совєтський наступ на Близькому Сході з інвазією СССР у Чехо - Словаччині, з тою різницею, що заповіла розпачливий збройний спротив Ізраїлю.

БАСКІЙСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ЗВІЛЬНИЛИ Евгена Вайля, західньо - німецького консула в Еспанії, що його схопили були 25 днів тому у протесті проти судження 15-ох баскійських самостійників перед військовим трибуналом в Бурґосі, Еспанія. Присуду у тому процесі ще не проголошено.

„КРАСНАЯ ЗВЕЗДА" В МОСКВІ ЗНОВУ ЗААТАКУВАЛА лавреата Нобеля письменника Александра Солженіцина, назвавши його „ренеґатом" та „очорнювачем робітничої кляси". Солженіцин,є казано в тому органі совєтських збройних сил, дає своїми „наклепницькими творами поживу антикомуністичним ворогам".

У Клівленді помер св. п. Василь Козир, заслужений союзовий піонер

Клівленд. — Минулої середи, 28-го грудня, тут помер на 77-му році життя заслужений союзовець-піонер, довголітній предсідник 251-го Відділу УНСоюзу, св. п. Василь Козир. Покійний походив із Ляшок Мурованих, Самбірського повіту в Західній Україні, до Америки приїхав молодим хлопцем перед першою світовою війною і від травня 1918-го року був членом УНСоюзу. Похорон відбувся в суботу, 26-го грудня.

РІЗДВО СВЯТКОВАНО У ВІЛЬНОМУ СВІТІ ПІД ЗНАКОМ МИРУ І ПОЄДНАННЯ

Вашинґтон. — Президент Ніксон закликав у свому різдвяному зверненні до нарсду, щоб призабути на всі внутрішні розбіжності та стрінути Різдво Христове, „як одна родина". Президент висловився оптимістично про шанси миру у широкому світі, заявивши, що в теперішньому часі можна з довір'ям дивитись в мирне майбутнє наступної ґенерації. — Папа Павло VI відправив в Сикстинській каплиці Богослужбу для дипломатичного корпусу кругло 70-ти держав, які втримують зв'язки з Апостольською Столицею. Між дипломатами був теж Роберт Ф. Іллінґ, асистент Генрі Кебота Ладжа, що є офіційним зв'язковим між Білим Домом і Ватиканом. Папа ствердив у промові французькою мовою до дипломатів, що можна б попасти в розпач з приводу сучасної ситуації у світі, як би не чудо Різдва з його надією на оздоровлення світу. В сам день Різдва Папа промовляв до безчисленних мас народу на площі св. Петра у Римі: свою промову присвятив християнізмові, як силі, що протиставить себе зневірі й розчаруванню. — Центральним святкуванням Різдва Христового була Богослужба у церкві Народження у Вифлиємі, яку відправив патріярх Жозеф Бельтрітті. Вступ на Богослужбу мали тільки особи за квитками, — але решту дня церква, збудована в печері, в якій мав народитися Христос, була доступна однаково християнам, як мусульманам і жидам. Вифлеєм знаходиться від червня 1967 року під окупаційною ізраїльською владою. На дахах довкільних будинків стояли озброєні вояки, які дбали, щоб не було ніякого інциденту. — Всі голови вільних християнських держав проголосили спеціяльні звернення. Через радіо-телевізію промовляла королева Єлисавета II. — У Південному В'єтнамі нюйоркський архиєпископ, кардинал Теренс Кук, відправив Богослужбу для 2.000 вояків на одній військовій базі. Американські вояки у В'єтнамі отримали на Різдво спеціяльний харч з індиком. Під час 24-годинного різдвяного перемир'я у Південному В'єтнамі були тільки три американські вояки ранені, але ніхто не згинув. — Американські полонені в Північному В'єтнамі отримали на Різдво „спеціяльні привілеї" — твердив комунікат північно-в'єтнамського уряду. З столиці Північного В'єтнаму надавали 22-хвилинну радіопередачу з колядками, що їх буцім-то співали полонені.

Д-р Теллер виступає проти засекречування наукових дослідів

Чикаґо. — Видатний американський науковець д-р Едвард Г. Теллер, що його називають „батьком гідроґенної бомби" виступив у своїй доповіді на зібранні Американської Асоціяції для сприяння науці з вимогою незасекречування багатьох ділянок наукових дослідів, включно із нуклеарними дослідами і більш відкритого їх трактування та прилюдного обговорювання. Згідно зі ствердженням Теллера, політика відкритої наукової праці доконечна для розвитку технології, головно ж для того, щоб широкі кола громадянства могли орієнтуватися в тому, що діється в різних ділянках науки і щоб могли усвідомлювати вплив науки і технології на розвиток суспільства. Д-р Теллер, що його уважають провідним науковцем, пов'язаним із Пентаґоном і його політикою і часто критикують у пресі за його працю для розвитку нуклеарної зброї, заявив, що засекречування наукових дослідів мало б бути заборонене законом. Децизії в тих чи інших наукових справах мають бути здійснювані в демократичний спосіб. Річне зібрання Асоціяції для сприяння науці, що відбувається тепер у Чикаґо, почавши від неділі 27 грудня, триватиме шість днів. Наради учасників зібрання відбуваються на пленумах і в 74 окремих семінарах.

Видано історію формування і бойових дій Української Дивізії „Галичина"

Торонто. — В серії „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка", як їхній 188-ий з черги том, появилася тут накладом і заходами Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА книжка Вольфа-Дітріха Гайке п. н. „Українська Дивізія „Галичина": Історія формування і бойових дій у 1943-45 роках". Видано цю книжку в перекладі з німецького ориґіналу, що був написаний шефом штабу 1-ої Української Дивізії УНА Вольфом-Дітріхом Гайке під час його перебування в англійському таборі інтернованих в 1947 році. Вийшла книжка за редакцією і з передмовою проф. д-ра Володимира Кубійовича. Переклад праці зробив Роман Колісник і мовну редакцію перевела Серафима Волошин. Схеми боїв і походів підготував Михайло Піцюра і світлини Богдан Артимишин. Попереджує книжку, крім передмови проф. Кубійовича, ще передмова В.-Д. Гайке із ствердженням, що він у своїй „з'ясовує стратегічні міркування автора та описує бойові дії Української Дивізії, яка під час війни боролася по німецькому боці від 1943 до 1945 року". Складається праця Вольфа-Дітріха Гайке із 14 розділів. У додатках надруковані: стаття проф. В. Кубійовича про початки Української Дивізії „Галичина", його відозва й манiфест губернатора Галичини д-ра Вехтера в справі її творення, дані про воєнний склад Дивізії в 1943/44 і в 1944/45 рр., деклярація Українського Національного Комітету, список військових ступенів у Дивізії та таблиці умовних позначень і скорочень, прийнятих на вміщених у книжці схемах. Завершують це цінне для історії Дивізії видання резюме англійською та німецькою мовами, покажчик імен, осель та військових з'єднань, як також списки ілюстрацій та 19 схем. Видано працю Вольфа-Дітріха Гайке на 277 сторінках, з портретом автора і численними ілюстраціями з архіву Головної Управи Братства кол. Вояків 1-ої Дивізії УНА.

ПРЕСОВИЙ СЕМІНАР „ПОСТУПУ"

Вінніпеґ. — Дирекція видавничої спілки „Поступ", що видає тижневик „Поступ" під керівництвом о. С. Іжика, влаштувала в суботу 12 грудня 1970 року Пресовий Семінар. Участь у тому Семінарі, на якому була мова про тематику статтей і дописів, про їх покращання тощо, взяли багато кореспондентів „Поступу" — представників парафій УКЦеркви з провінції Манітоби. представниці Ліги Українських Католицьких Жінок та ін.

Комуністи дозволили на інтерв'ю з двома полоненими в Північному В'єтнамі

Лондон. — Лондонський кореспондент канадійської радіостації Майкел Меклір перевів за згодою від північно-в'єтнамських властей інтерв'ю з двома американськими воєнними полоненими та бачився ще з п'ятьма іншими американськими полоненими, з якими проте не розмовляв. Меклір передав узгіднені раніше з комуністами запити полоненим па письмі за 24 години перед усною розмовою з ними й отримані відповіді перейшли опісля комуністичну цензуру. Розмова відбулася в бараках полонених на передмісті Ганою. Обидва американські старшини, воєнні полонені, не нарікали, описували буцім-то пристойні умови, що їх мають американські полонені, та говорили про свій листовний зв'язок з родинами. Подавали свої прізвища й докладний час, коли їх літаки були збиті над Північним В'єтнамом. Названий канадійський кореспондент мав також коротке інтерв'ю з північно-в'єтнамським прем'єром Фамом Ван Донгом, який „присягав", що американські вояки полонені трактовані полюдяному. Фам Ван Донг запевняв, що передана в минулому тижні в Парижі листа 339-ох американських полонених — повна й остаточна. Тими летунськими старшинами, що з ними розмовляв канадійський журналіст, були Роберт Джеймс Швайцер і Волтер Юджин Вілбер. Канадійський журналіст назвав теж призвища 5-ох інших полонених, що їх він бачив. Приявними при тому інтерв'ю були комуністичні журналісти з альжирської телевізійної агенції та з однієї „лівої" японської агенції фільмових новин, — приявним був також один північно-в'єтнамський старшина. Загалом той канадійський журналіст був півтори години у тому таборі, але він сам піддає під сумнів, чи це був перманентний табір, чи тільки тимчасова інсценізація спеціяльно для цієї цілі.

Єгипет відмовляється признати Ізраїлеві „один цаль" арабської території

Каїро. — Єгипетський президент Анвар ель-Садат заявив Джеймсові Рестонові з „Ню Йорк Таймсу", що Єгипет готов замиритися з Ізраїлем на базі відкликання ізраїльського війська з усіх без вийнятку окупованих ним арабських земель та ґарантії всіх кордонів на Близькому Сході чотирма великодержавами. Але Анвар ель-Садат рішуче підкреслив, що арабська сторона не признає Ізраїлеві найменших територіяльних концесій. Єгипет готов визнати за Ізраїлем право користуватись Тіранською протокою і затокою Акваби, але користування Суезьким каналом узалежнює від порозуміння в справі палестинських втікачів. Однак навіть тоді, як би в усіх цих справах прийшло до порозуміння, то Єгипет все одно не нав'яже з Ізраїлем нормальних дипломатичних взаємин. Нарід — заявив він — провалив би кожний уряд, який зважився б на нав'язання з Ізраїлем дипломатичних відносин. „Залишім це наступній ґенерації" — заявив він. Єгипетський президент рішуче заперечив, наче б совєтські вояки обслуговували доставлені Совєтами протилетунські ракети „САМ - 3". Мовляв, єгипетські вояки перейшли вісіммісячний вишкіл і вони самі обслуговують ті ракети. Єгипетський президент заявив, що він сприяє контактам з през. Р. Ніксоном і що саме 10 днів тому вислав листа Ніксонові. Недавно він переказував свої погляди Ніксонові через пакістанського президента Мохаммада Яхія Хана та йорданського короля Гуссейна. Але він заперечував правильність поглядів дорадників президента Ніксона, наче б Єгипет був програною стороною та нарікав на великі достави, що їх ЗСА пересилають Ізраїлеві. Зрештою, ель-Садат висловився песимістично про реальні шанси замирення.

У Сімферополі відкрито масову могилу жертв нацистів

Пресова аґенція „Юнайтед Пресс Інтернейшинел" подала 25-грудня ц. р. передруковане в багатьох американських газетах повідомлення з Москви, що совєтські власті показали закордонним кореспондентам відкриту біля Сімферополя в Україні масову могилу з тлінними останками 1.480 осіб, що їх убили нацисти перед своїм відступом 11-го квітня 1944 року. Совєтська пресова аґенція ТАСС опублікувала — сказано в повідомленні — імена вісьмох осіб, які мали б брати участь у тій масакрі, інформуючи, що власті Української ССР вимагають їхньої видачі із Західньої Німеччини. „Журналісти перевіряли матеріяльні докази, що свідчать про брутальні злочини нацистських наїзників і їх прихвостнів" сказано в повідомленні ТАСС. У цьому повідомленні згадано також, що „Петро Тронько, заступник прем'єра України, заявив, що в масакрі взяли участь також зрадники, звербовані нацистами з-поміж місцевих мешканців."

Померла поетка Валентина Ткаченко

Київ. — Згідно з повідомленням „Літературної України" з 22 грудня ц.р., в суботу 19 грудня померла на 50-ому році життя популярна в Українській ССР поетка Валентина Данилівна Ткаченко. Народжена 6 березня 1920 року в містечку Корюківці на Чернігівщині, Валентина Ткаченко вчилася в Харківському комуністичному газетному училищі і потім в Київському Державному Університеті. Перша її книжка „Зелена сторона" вийшла 1940 року. Під час війни і в повоєнні роки були опубліковані між іншими такі її збірки поезій, як „Дівоча лірика", „Окрилена молодість", „Побачення", „Осінь тільки починається", „Скоро буде весна", „Сад мого літа", „Зелене передзим'я". Була також авторкою кількох збірок віршів для дітей.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАВІЛЬЙОН В АРҐЕНТИНІ

Буенос Айрес. — Старше громадянство і молодь з філії Товариства „Відродження" у м. Беріссо взяли участь у місцевій виставці-ярмарці, обладнавши український павільйон. Арґентинці з цікавістю розглядали зібрані там українські вишивки, різьби, килими та ін. мистецькі речі, з яких деякі можна було придбати. Вся виставка під назвою „Ферія Експо-70 Беріссо", як і український павільйон, мали великий успіх.

ПАПА СЕРЕД КАРДИНАЛІВ

На світлині бачимо Папу Павла УІ і бельгійського кардинала Лео Жозефа Суененса, як один одному стискає руку. На першому пляні ліворуч стоїть Верховний Архиєпископ, Кардинал Йосиф Сліпий. Закордонні газети подали, що це „Кардинал Йосиф Сліпий з України".

Комісія для справ культури СКВУ відбула нараду

Ню Йорк. — У неділю 27 грудня 1970 р. в приміщенні Українського Інституту Америки відбулось друге, після Вашинґтону, засідання Комісії СКВУ для справ культури, під головуванням проф. д-ра Миколи Степаненка. В нарадах, крім нього, взяли участь: д-р Михайло Сосновський — екзекутивний директор СКВУ, генеральний секретар СКВУ ред. Ігнатій Білинський, мін. Юліян Ревай від Контрольної Комісії СКВУ та Українського Інституту Америки, п-і ред. Лідія Бурачинська від СУА, п-і Ольга Соневицька від Союзу Українських Журналістів в Америці, д-р Борис Ржепецький від Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, проф. Петро Андрусів від Об'єднання Мистців Українців у Америці, як і мистець Володимир Ласовський, Теодор Терен-Юськів від Асоціяції Діячів Української Культури, ред. Леонід Полтава від Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді та мґр. Ярослав Рак. Після вступного слова голови Комісії проф. д-ра М. Степаненка, коротко промовляв генеральний секретар СКВУ ред. І. Білинський, вказуючи на координаційно-унапрямлюючу ролю даної Комісії СКВУ задля збереження і дальшого розвитку української національно-християнської культури в діяспорі, у всіх країнах вільного світу, де живуть українці. Потім учасники наради вислухали експозе і коротку доповідь голови Комісії д-ра Миколи Степаненка на тему „Українська культурна політика в діяспорі", після чого в обговоренні доповіді й напрямних діяльности Комісії взяли участь усі присутні, даючи різні пропозиції та рекомендації.

Екзекутивний директор Світового Конгресу Вільних Українців д-р М. Сосновський повідомив, що в днях 29-31 січня 1971 р. в Ню Йорку відбудеться чергова пленарна сесія СКВУ, на якій велику увагу буде приділено проблемам української культури та праці Комісії для справ культури.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

КОМІТЕТ УКРАЇНОК КАНАДИ ДО ЮВІЛЕЮ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Вінніпеґ. — Крайова Управа Комітету Українок Канади, під головуванням п-ні Л. Чайковської, звернулася з закликом до всього організованого українського жіноцтва в Канаді святково відзначити 100-річчя з часу народження поетки - патріотки Лесі Українки. В заклику сказано: „Проситься всіх в один день а це в неділю 28 лютого 1971 року, звеличати пам'ять світової слави поетеси святковою академією-концертом. Нехай не буде ні однієї місцевости, щоб цей Ювілейний 1971 рік Лесі Українки пройшов незамітно". Крайова Управа Комітету Українок Канади повідомила, що вона видає значки-марки з ювілейною датою і портретом Лесі Українки, поштові листівки - картки з її зображенням і ювілейні конверти, які будуть у розпродажі в січні місяці між українцями в Канаді.

РІЗДВЯНА РАДІОПЕРЕДАЧА В Ню Йорку

Крім щотижневої радієвої авдиції „Гомін України", відбудеться на радіостанції WEVD на хвилях 97.9 FM на сам Свят-Вечір, 6-го січня 1971 року, святочна різдвяна програма від години 9:15 до 10-ї, ввечорі, виповнена розповідями про різдвяні традиції в Україні, привітами, побажаннями та українськими колядками й щедрівками, на які щороку ждуть і слухають не лише українці з Ню Йорку та околиці, але й тисячі слухачів інших національностей. Будуть теж відчитані привітання для українців від губернатора Нелсона А. Рокефеллера та посадника міста Джана В. Ліндзі. Програму підготовляє та нею провадить радіокоментатор д-р Микола Сидор-Чарторийський із своєю дружиною та дітьми.

УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО НА ТЕЛЕВІЗІЇ В КЛІВЛЕНДІ

Клівленд. — Хор „Дніпро" влаштовує різдвяну телевізійну авдицію. Авдиція відбудеться в неділю, 3-го січня від год. 4.00 до 4.30 вечером на АВС телевізії (клівлендський канал 5) в кольорах. Буде показана інсценізація Святого Вечора в українській хаті, співати буде жіночий, чоловічий та мішаний хор в народних одягах, частини концерту в супроводі оркестри. Мистецьке оформлення авдиції: Олена Хміляк і Роман Касараба, музичний керівник Євген Орест Садовський. Того ж дня, о 8-й г. ранку, через телевізійний канал ч. 8 буде передаватись українська католицька Служба Божа, з участю церковного хору.

ІНЖ. АРХ. Л. КАЛИНИЧ У ПЛЯНУВАЛЬНІЙ КОМІСІЇ ІРВІНҐТОНУ

Ірвінґтон (В. С.) — Згідно з листом майора міста Ірвінґтону Герри Стівенсона, інж. Любомир Калинич був переіменований на слідуючих 6 років на члена Плянувальної Комісії. Рівночасно голова „Пленінґ Борд" В. Губер вивищив інж. Л. Калинича до становища голови спеціяльної комісії, у склад якої входять усі члени „Пленінґ Борду". Та комісія має перевірювати усі нові будови на терені того міста та вирішувати чи вони архітектурною естетикою та комунікаційними стандартами підходять до поліпшення плянування міста.

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Війна і терпець

Невиповіджена війна у В'єтнамі рахується від 1 січня 1961 року, отже ось-ось вже 10 років. Хоч 44.000 поляглих у тому часі — це менше, аніж число вбитих на американських шляхах в одному році, проте нічого дивуватись, що люди в Америці нетерплячі, тим паче, що комуністи й анархісти використовують В'єтнамську війну для заколоту всередині цієї країни. Ситуація на Близькому Сході інша, бо там нема американських військ. Але від 1949 року відбулись там уже три ізраїльсько - арабські війни, а від часу червневої війни у 1967 р. нависло мариво війни четвертої — з загрозою американсько - совєтського зудару. А що в ЗСА живе кругло 6,000.000 жидів, себто більш, як двічі стільки, що в цілому Ізраїлі, і в їхніх руках перебуває велика частина найбільш поширеної преси та інших засобів комунікації, то неспокій на Близькому Сході є також між найпершими проблемами, які хвилюють загал громадян.

Це видно було на пресовій конференції державного секретаря Вілліяма Роджерса з минулотижневої середи. У запитах і відповідях впродовж 50-тихвилинної конференції найбільше місця займали В'єтнам і Близький Схід. Замирення у В'єтнамі заблоковане нехіттю комуністів, які не виреклися пляну заволодіння також вільною південною частиною тієї країни. Хоч політика „в'єтнамізації" В'єтнамської війни ступнево відтягає відтіль Америку, проте нетерпеливість і невдоволення американців психологічно зрозуміле: ген. МекАртур правильно заявив був, що „ніщо у війні не може заступити вигри", а ЗСА, які розбили дві наймогутніші мілітарні імперії, не виграли війни у маленькому В'єтнамі . . .

А втім, послідовна і надзвичайно терпелива політика Ричарда Ніксона довела до злагіднення настроїв в Америці. Закордонні проблеми не грали ніякої ролі в листопадових виборах. Вілліям Роджерс висловив надію, що в 1971 році прийде мир між Ізраїлем і арабами. До виборів у 1972 році всі наземні воєнні операції у В'єтнамі перейме щораз сильніша південно - в'єтнамська армія. Закордонна політика вимагає безмежної терпеливости, особливо супроти народів, що їх релігія сприяє світоглядові фаталізму. Треба подивляти державний провід в ЗСА, який не втрачає нервів ані супроти жорстокого ворога, ані тих власних політиків, які підсичують настрої нетерпеливости в народі.

Важлива декларація ОН

Перший Комітет Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй у Ню Йорку прийняв у грудні 1970 року Декларацію, яку ця світова установа мала б прийняти 25 літ тому. В Декларації сказано: „Кожна держава зобов'язана утримуватись від погрози силою або її застосування проти територіяльної цілости, а також політичної незалежности будь-якої іншої держави; територія кожної держави не повинна бути об'єктом воєнної окупації в результаті застосування сили та порушення положень Статуту ОН". В Декларації, прийнятій однозгідно Першим Комітетом Генеральної Асамблеї ОН, зазначено, що жадна територія чужої держави не може стати об'єктом здобуття іншою державою, шляхом погроз чи вжиття сили і що „ніяке здобуття території у висліді цього не повинно визнаватися законним". У кінці Декларації ОН поміщено заклик до всіх урядів і держав світу врегульовувати всі спірні питання мирними засобами, щоб не створювати загрози для міжнародного миру й безпеки.

Коли б ця Декларація ОН мала ретроспективну силу, то совєтська Росія, що має формальну назву Російська Соціялістична Федеративна Совєтська Республіка, із столицею у Москві, мала б повернути українцям Україну, білорусам Білорусь, грузинам Грузію, вірменам — Вірменію і т. д., бо ці народи після розпаду царської російської імперії мали власні держави, але були загарбані силами російських большевицьких армій. Коли б ця Декларація мала дійсну силу, то з території недавно повторно окупованої армією СССР Чехо-Словаччини мали б бути негайно виведені стаціонуючі там окупаційні частини. Те ж саме з Польщею та ін. сателітними країнами.

Все таки, Декларація Генеральної Асамблеї ОН має свою силу й вимову: від кінця 1970 р. Совєтському Союзові буде важче, бодай у моральному розумінні, оправдувати свої імперіялістичні закордонні випади проти інших народів.

В. Ткач

ЗМІНИ В ПОЛЬЩІ

Мюнхен. — Коли пишемо ці рядки — 21-го грудня 1970 р. — вже маємо перші результати робітничих заворушень, що вибухли у портових містах сучасної Польщі: зміни в польському комуністичному проводі. Відійшов „через хворобу" перший секретар партії Гомулка і його співробітники з Політбюра. Місце Гомулки зайняв Едвард Герек, дотеперішній воєвідський секретар партії в Катовіцах, а до Політбюра прийшло кілька нових осіб. Що означають ці зміни?

Насамперед треба зробити висновок, що події в Польщі — це були поважні робітничі заворушення, а зовсім не „вибрики хуліганів" і „злочинних елементів", як це спочатку намагалася представити офіційна пропаганда польського комуністичного уряду. Є також відомості, що заворушення могли перекинутися, або й уже перекидалися, до низки інших польських міст.

Отже, виходить, що заворушення прийняли таких розмірів, що вже не можна було здушити їх лише палицями, стрілами і танками, що їх обслуговували вірні режимові міліціянти. Треба було зробити щось таке, щоб у населення могло скластися враження, що настала якась поважна зміна. Відійшов головний керівник польського комуністичного проводу Гомулка, а його наступник Герек, у своєму першому публічному виступі через телевізію, обіцяє взяти до уваги домагання робітників, переглянути пляни в господарській ділянці, опікуватися родинами з найменшою заробітною платнею, зокрема молоддю і т. і. Він уже нічого не говорив про „хуліганів" і „злочинні елементи".

Але чи ці зміни мають якесь глибше значення? Чи Гомулка не став лише „козлом відпущення", бож треба було на когось звалити вину за людські жертви і пролляту кров! І треба було заспокоювати народні маси, обіцюючи їм, що новий провід поступатиме інакше, ніж попередній.

Коли в 1956 р., також після робітничих заворушень у Познані та інших містах, Гомулка прийшов до влади, він також не щадив обіцянок і заповідав далекойдучі господарські реформи і демократизацію режиму, навіть певне унезалежнення від СССР. Відомо, чим це скінчилося. Гомулка дуже швидко обернувся у вірного вислужника Москви, а в самій Польщі запровадив курс „твердої руки". Тепер, після нових робітничих заворушень, те саме обіцяє його наступник Герек...

Склад нового комуністичного проводу в Польщі не віщує нічого доброго. Хоч прийшли нібито „нові люди", але вони займали і раніше відповідальні становища і несуть відповідальність за всі непорядки комуністичної системи. До Політбюра ввійшов, між іншими, Мочар, якого вважають прихильником „твердого курсу" — хоч він мав особисті розходження з Гомулкою — і який є відповідальний за брутальне здушення студентських заворушень у 1968 р. і за прояви антисемітизму в Польщі, скерованого нібито проти сіонізму. Залишився також і прем'єр Циранкевіч, який дав наказ стріляти на демонстрантів.

Отже, все має говорити за те, що поважних змін у Польщі не сталося. Система залишається тою самою. А це ціла комуністична система, а не окремі люди, поносять вину за те, що там, як і в інших комуністичних країнах, немає „хліба і свободи", яких домагаються народні маси. Якщо серед цих мас, під впливом облудних обіцянок нового комуністичного проводу в Польщі, настулить заспокоєння, — за деякий час виявиться, що методи комуністичного правління не змінилися. Бо треба не зміни осіб, а зміни всієї антинародної системи.

Є всі дані припускати, що зміни в комуністичному проводі Польщі сталися на пораду, а може й вимогу Москви. Зрештою, без згоди чи диктату Москви в жадній з т. зв. держав - сателітів — за винятком, може, лише Румунії — нічого не робиться. Проте, саме сьогодні Москва знайшлася б у дуже скрутному становищі, якби робітничі заворушення тривали далі і якби їх не можна було припинити шляхом змін у проводі і різних обіцянок на адресу населення.

Якщо б к о м уністичний польський провід своїми власними силами — тобто обіцянками або силою міліції, а то й війська — не спроміг(ся припинити заворушення, що починали набирати характеру революції, то тоді Москва випустила б на сцену свої, совєтські танки, бо вона в кожному разі не допустила б, щоб події в Польщі привели до змін у самій комуністичній системі і до зірвання Польщі з СССР. Проте, саме під цю пору Москва не може собі дозволити на відверту військову інтервенцію, в якій би то не було сателітній країні.

Поперше тому, що, як відомо, совєтська інвазія в Чехо - Словаччині викликала осудження й обурення широких мас населення в самому СССР. Тепер це трохи призабулося. Але повторення чехо - словацьких подій у Польщі могло б викликати ще сильніше незадоволення в СССР і створило б нові трудноці для Москви, яка і так має до діла із зростом руху спротиву в різних республіках Сов. Союзу.

Подруге — і це, певно, найголовніше, військова інтервенція в Польщі могла б звести нанівець саме під цю пору започатковану „миролюбну" політику совєтів в Европі, яка виявилася у німецько - совєтському договорі, в дальших спробах „наближення" з Францією і, насамперед, у настирливих пропозиціях Москви щодо відбуття европейської конференції безпеки. Бо якби в Польщі повторилися чехословацькі події з 1968 р., то ледве чи держави західнього світу пішли на европейську конференцію безпеки, до якої деякі з них і так ставляться скептично. Виходить, що Москва, д о р аджуючи Варшаві припинити криваві розправи з робітниками, діє у своїх власних інтересах і не відмовляється від основного: не випустити сателітні країни з-під свого панування і далі поширювати свою „сферу впливів"...

ПРОБЛЕМА МАРІХУАНИ

Професор Стенфордського університету в Каліфорнії, колишній прокуратор Департаменту справедливости, Джан Каплан, видав книжку п.н. „Маріхуана — нова прогібіція". Сам цей заголовок вказує, що існуючий від 1937 року закон, який торгівлю маріхуаною та курення її клясифікує, як злочин, — порівнюється із 18-им Додатком до Конституції, який почав зобов'язувати всі стейти від 17 січня 1920 року і був скасований 21-им Додатком 5 грудня 1933 р. Як колись у кампанії „за" прогібіцію і „проти" неї, так і тепер в шумі довкола маріхуани прихильники скасування заборони її орудують тими самими двома головними арґументами: що те зілля (як і алькоголь) спричиняє ніби куди менші шкоди, ані ж про це говорять її противники, та що законна заборона не викорінює зла, а радше йому сприяє. Мовляв — „Крайовий Інститут умового здоров'я стверджує, що щонайменше 20 мільйонів американців „пробували" маріхуану, а сам Пентаґон признає, що найменше 30 відс. американських вояків у В'єтнамі курили або курять її — всупереч усім заборонам і карам. Прихильники скасування заборони курити маріхуану й торгувати нею твердять, що із скасуванням тієї заборони вона втратить притягальну силу, як „заборонений овоч". Признаючи, що те зілля безумовно шкідливе, вони звертають увагу, що все ж це дискусійне питання, чи не більш шкідливим є тютюн, який теж дає його курцям безпосередні „полегші", але спричиняється до різних важких недуг при зловживанні ним та на довшу мету. І на цю тему ведеться тепер палку дискусію на сторінках преси і на різних публічних форумах, при чому провід у боротьбі проти маріхуани веде державне „Бюро наркотиків і небезпечних ліків".

Д-р Михайло Данилюк пояснює в своїй книжечці „Наркоманія і зловживання ліками", яку видав УНСоюз, що маріхуана, відома на Сході також під назвою гашіш, а тепер популярна між наркоманами, як „пат", все ще „перебуває в стадії дослідів, але відомо, що вона має безпосередній вплив на мозок... За яких 10-15 хвилин після вживання маріхуани людина стає веселішою, байдужою до турбот і оточення, рухливою, багато і голосно говорить, у неї підноситься апетит, вона може захоплюватися дурницями; а час та віддаль втрачають для неї реальну вартість: хвилини можуть видаватись годинами, щось близьке — дуже далеким. Ритміка серця підноситься, очі дещо червоніють, хода стає непевною, як це буває у п'яної людини... Маріхуана не витворює фізичного навику, бо людина не відчуває потреби брати щораз більшої дози... Особливо грізна маріхуана тим, що спонукує молодих людей до злочинности і може бути переходовим ступенем до вживання героїни або інших наркотиків. Досліди стверджують, що 80 відс. наркоманів уживали раніше маріхуану..."

„Нюзвік" з 7 вересня ц.р. приніс на цю тему велику статтю, що її передрукував у скороченому вигляді „Рідерс Дайджест" за грудень ц.р. Наведено там власне випадки надзвичайно гострих кар, що їх суди накладають на курців маріхуани, як, наприклад, покарання 20-ма роками в'язниці одного юнака у стейті Вірджінія, що при ньому знайшли 6 фунтів маріхуани, — або присудження на 9-10 років в'язниці Джана Сінклера в Мішіґені за дарування двох цигарок із маріхуаною тайному аґентові бюра наркотиків. Поруч із таким аж надто суворим підходом до прихильників маріхуани помічається щораз частіше в Америці свідоме „переочування" маріхуаноманії у кемпусах. Наприклад, наводиться у тій статті, 65 до 80 відс. юних мешканців кемпусу в Ґарвардському університеті прихилились в останніх 4-ох роках до маріхуани, а „прохожі, які мають добрий зір, можуть вгледіти розкішне листя того зілля, плеканого на деяких вікнах спалень кемпусу..."

Колюмніст Джек Ендерсон повідомив у своїй недавній статті „Дві Аґенції не погоджуються щодо маріхуани", що державне „Бюро наркотиків і небезпечних ліків" плянує повести широку інформаційно-пропаґандивну акцію, в якій будуть перестерігати проти курення маріхуани, яке доводить до родження здеформованих немовлят, спричинює психопатичний стан, штовхає до злочинства, паралізує волю, сприяє пиянству і перешкоджує вчитися. Але люди з „Крайового Інституту умового здоров'я" — твердить Ендерсон — заперечують доцільність і практичну вартість такої пропаґанди, бо — мовляв — вона тільки підштовхне суддів до проголошування суворіших присудів, відвертаючи їх увагу від куди грізніших наркотиків і торгівців ними. Цікаво, що — за переведеними опитами — батьки молодих дітей здебільша сприяють скасуванню заборони на маріхуану. Вони арґументують, що батьки все одно не всилі контролювати своїх дітей, які хочуть затаїти свій зв'язок з маріхуаною, — що коли діти ховаються від своїх батьків, то це сам по собі жалюгідний прояв, в якому винувата законна заборона, — та що велика більшість тих, які курять маріхуану, не є гіппісами, ані дезертирами, ані не мають злочинних нахилів. Мовляв, сама заборона і поліційно-судові переслідування штовхають молодих людей в сторону злочинства — точнісінько так, як це було за часів прогібіції з її наслідками: масовою контрабандою алькоголю, продукуванням отруйливого самогону, розвитком ганґстерства та народження цілої верстви, що збагатилась на прогібіції.

Боротьба „за" і „проти" маріхуани ще довго триватиме, але вона, мабуть, таки доведе до скасування чи злагіднення закону з 1937 року та до повної або частинної леґалізації маріхуани. Вказує на це промовистий факт, що вже знайшовся конґресмен, Джім Шоєр, демократ з Ню Йорку, який заповів, що він виступить у Конґресі проти зосереджування уваги органів безпеки і громадської думки на маріхуані та за звернення всіх їх на боротьбу проти безсумнівно нищильних таких наркотиків, як героїна, кокаїна й інші. Він заповів теж боротьбу на терені Конґресу проти несовісних фармацевтичних лябораторій і проти несовісних аптекарів, які продукують і поширюють під різними ніби невинними назвами „стимулюючі" наркотики.

Проблема маріхуани й інших наркотиків пов'язана з відносинами у нинішньому світі молоді, з її психічним станом, з такими явищами, як гіппіси та існуючі під різними назвами анархістичні групи. Маріхуана й інші наркотики це ніби один з проявів молодечого „бунту" — проти чогось, з чого самі ті „бунтарі" не дуже здають собі справу. Може справді леґалізація маріхуани позбавила б її авреолі екзотики. Але вона не перестане бути чинником шкідливим для здоров'я тіла і душі.

(і. к-н)

ЗБІРНИК „БЕРЕЖАНСЬКА ЗЕМЛЯ"

Накладом і коштом Комітету „Видавництва Бережан" вийшла в кінці 1970 р. у Ню Йорку, в серії регіональних видань НТШ („Український Архів", т. 19) довго й старанно підготовлювана книга під наг. „Бережанська Земля".

Цей історично - мемуарний збірник має 876 сторінок великого формату, друкований на доброму папері, має кілька сотень цінних фотодокументів, складається з двох частин в одній великій книзі. Перша частина, після вступу, відкривається важливою статтею проф. д-ра Я. Пастернака „Праісторичні й ранньоісторичні п а м 'ятки Бережанщини", з репродукцією жіночих прикрас з XI стол., знайдених в тому районі, а далі йде чимала праця ініціятора цього видання і його першого редактора сл. п. д-ра Володимира Бемка „Бережани — Бережанщина", що є історично - географічним нарисом району України з головним містом Бережани, доведеним до 1944 року. Для кращої орієнтації не лише земляків, а й загальноукраїнського читача, редакція збірника помістила дві мапи інж. Т. Гірняка: Бережанський повіт оточують повіти Рогатинський, Перемишлянський, Зборівський, Тернопільський та Підгаєцький.

На загальній мапі України Бережанщина, з її не цілими 100 000 населення, це лише невеликий район на південь від Львівщини. Однак, Бережанщина дала безліч доказів вірности Україні та зразки боротьби проти австрійського, польського, фашистівського і комуністично - московського окупантів; дала українській культурі таких діячів, як поет Богдан Лепкий, вихованець Бережанської гімназії, письменник - романіст Андрій Чайковський, мистець-маляр Михайло Мороз та ін., особливо ж о. Маркіяна Шашкевича, одного з великих пробудителів і просвітителів України; в політичному житті з Бережанщини вийшов народний посол за Австрії Тимотей Старух — у минулому, а в найновіших часах такі герої і провідники Визвольних Змагань, як Ярослав Старух - Стяг, чи Осип Дяків - Горновий. Вже сама прославлена в боях Усусусів гора „Лисоня" та багато братських могил освячують Бережанську Землю, єдину і невід'ємну частину великої Української Землі.

Як історія Бережанщини, з її боротьбою проти татарських напасників і аж до найновіших московських, є складною та сповненою великих жертв і зусиль, так і видання цієї великої книги українознавства, що тривало майже 10 років, позначилось значними труднощами й зусиллями одиниць, які при тому працювали, і жертвенного гурту Бережанців. Першим головою Видавничого Комітету був сл. п. д-р Володимир Бемко, передчасно помер і його заступник сл. п. Володимир Пришляк; справу видання перебрав член Комітету д-р Богдан Бородайко, але після різних труднощів, у тому і з друкарнею, діло остаточно довершив містоголова Комітету дир. Євген Мавацький. У редакційній „Історії постання" „Бережанської Землі" на початку книги сказано про „коротку історію", та насправді вона була дуже довгою і складною. Це відбилось, на щастя, незначною мірою на кількох матеріялах, у мовному розумінні (їх не бачив мовний редактор Л. Полтава) та на тому, що в другій частині книжки не охоплено спогадами всіх місцевостей Бережанщини, а про це мріяв і якнайбільшої докладности добивався д-р В. Бемко. Подекуди відсутність єдиного редактора помітна й на тім, що окремі села описані з найбільшою докладністю, а інші, не менше важливі в такого типу творі, заледве згадано чи й взагалі пропущено в 2-й частині книги.

Ані великі людські гроші, ані колосальна збірна праця не пропали даром: історико-мемуарний збірник „Бережанська Земля" читається з такою цікавістю, немов би його писали досвідчені романісти, а для дослідників з ділянок економіки, політики, війська, культури, освіти, збройної боротьби, включно з УПА — це надзвичайно вдячне першоджерело фактів, осіб, подій.

Місто Бережани, засноване десь біля 1530 року, витримало, як і вся Бережанщина, багато двобоїв. І не лише перемагало в них, а й розвивалось та давало свій важливий вклад в загальноукраїнський розвиток. Ось уже з цієї причини рецензоване видання варте уваги не лише самих жертвенних земляків - бережанців. Збірник „Бережанська Земля" є свідченням витривалости української людини, і може дати не одну позитивну відповідь на запитання, як організуватись народові так, щоб перемагати й найбільші труднощі.

(Ао.)

Д-р А. Вусик

„ДОУИЗИЧІЧІНЧ" = 25

(В значінні 25 буків)

(1)

Недавно помер в Букарешті, на 102-му році життя, румунський генерал Якоб Задік. З його особою пов'язана доба страшного окупаційного режиму з політикою винародовлення українського народу, грабунку і експлуатації мирного населення Буковини, що тривала від 11 листопада 1918 р. до 28 червня 1940 р., з додатком воєнного ґеноциду 1941-44, коли договором у Тирасполі 30. 8. 1941 німці добавили румунам ще 16.000 кв. кілометрів української землі під новою назвою Транснiстрія.

З історії відомо, що по розпаді австро-угорської монархії постали національні держави і на Буковині створено Українську Національну Раду, що перебрала 1918 р. владу, підготовляючи з'єднання з вільною У к р а ї н о ю*).

Румунські бояри, не зважаючи на створення українського крайового уряду, післали делеґата до королівського уряду в Яси з проханням мілітарно допомогти закріпити румунську владу на Буковині. Румунський уряд і так готовився не лише до заняття полудневої Буковини, але до загарбання цілої Буковини. В наслідок того командувач 8-ої дивізії генерал Я .Задік сповістив населення Буковини листівками, скинутими з літака, що румунські війська йдуть не захоплювати Буковину, а наладнати спокій і безпеку для населення і „з приязню приносимо вам допомогу для вільного здійснення ваших прагнень, зроджених священним правом народів — самим порядкувати своєю долею". А до того ще й „ґарантуємо кожному мешканцеві свобідне здійснення його громадських прав", писав у проклямації до народу 6. 11. 1918 р., загрожуючи й репресіями.

Раненько 11 листопада 1918 р. румунські війська спинилися під Чернівцями, куди возами доставили їм з колишніх австрійських військових маґазинів виряд і взуття, бо вояки були босі або в постолах і обдерті (деякі навіть у цивільному одязі), і вполудне вмаршували в місто. Наступного дня румунська національна рада, створена 27. 10. 1918 р., вже під захистом окупантів проголосила себе найвищою владою на Буковині, а на 28 листопада скликано до Чернівців „Загальний З'їзд Буковини" (Генеральний Конґрес), щоб якось „узаконити" загарбання Буковини. На той конґрес прибуло і 74 румунів Національної Ради і дехто з меншостей (німці і поляки) і принято рішення про „з'єднання Буковини з королівською Р у м у нією". Від Української Національної Ради д-р Вол. Залозецький, у приявності генерала Задіка запротестував проти військової окупації Буковини, домагаючись очищення її від румунських військ і вирішення долі Буковини на мировій конференції. Акт окупації був здійснений всупереч волі народних мас, а 18 грудня 1918 р. румунський король підписав декрет про остаточне з'єднання Буковини з Румунією, що його пізніше ратифікував румунський парлямент.

Захопивши Буковину, генерал Задік зразу започаткував жорстокий режим політичного й економічного терору. Оголошено стан облоги, який тривав повних 10 років. Рух в населених пунктах дозволявся лише з 6 годин ранку до 6 годин вечора. Всякі збори, концерти заборонялися. Видання газет і книжок підлягало цензурі, так само приватне листування. Зорганізовано тайну поліцію, а на села розіслано загони жандармерії. По більших осередках заведено воєнні суди, які безоглядно карали винних і невинних. Протягом грудня 1918 і січня 1919 р. виарештовано всіх відомих українських провідників: політичних, громадських, культурних, церковних діячів. Держали їх по тюрмах понад півроку. В самій чернівецькій військовій тюрмі перебувало яких 500 в'язнів. Ув'язнених били буками по 25, при чім цю екзекуцію виконували два кати і два побої рахували за один („доуизичічінч"). Та часто без слідства і суду десяткували (розстрілювали кожного десятого). За ірриденту (політичний опір) карали смертю або д о ж и вотною тюрмою, в якій засудженого часто замучували до смерти. Буками били жандарми по селах за будь-що.

Треба тут додати, що день перед зайняттям Чернівців інша група р у м у н ських військ зайняла український Хотин, за цим цілу Басарабію з великою частиною українського населення, де вже 6 січня 1919 р. вибухло велике повстання проти румунської окупації. Але повстання жорстоко здушено, молодих людей, навіть дітей від 14 років виарештовано, багато розстріляно, з сіл забрано контрибуцію, вкінці села спалювали (як Долиняни). В Хотині зігнали на базар 500 людей і розстріляли з кулеметів. Так під час Хотинського повстання знищено 11.000 осіб.

В перших днях окупації українську молодь мобілізовано в румунську армію. Там над ними збиткувалися, били їх, різно знущалися так, що 17 листопада 1919 р. спалахнуло повстання в 113 і 114 полках піхоти, стаціонованих на Буковині. Вояки роззброїли пости, унешкідливили деяких старшин, розгромили військові склади, розібрали зброю і вийшли на вулиці з окликами „Хай живе Україна!" „Перейдемо на Україну, не будемо служити румунам". Та не було ніякої підмоги, виступ криваво здушено, в Сучаві і Радівцях закатовано 150 українських вояків, а багато вернулися додому інвалідами без рук, без ніг, із знищеним здоров'ям.

Коли в Чернівцях почали вибухати страйки електриків, будівельників, друкарів і інших професій, то румунський уряд в серпні 1920 р. видав закон про заборону страйків.

Поряд із соціяльним гнітом панував і національний гніт. За спеціяльним декретом румунського уряду на Буковині змінено майже всі українські назви місцевостей, напр., Глібока — стала Аданката, Жучка — Моші, Іцкани — Дорманешті і т. д. Румунський історик Янку Ністор писав, що „українці — це румуни, які забули рідну мову". Такі небилиці зафіксовано в додатках до румунської конституції 26 липня 1924 р.

За короткий час не стало української школи ні нижчої, ні середньої, ні високої. Українських учителів перенесено в румунські села або вглиб Румунії, примушено здавати додаткові іспити з румунської історії, географії та конституції. Декого й зовсім звільняли з служби. По церквах заборонили молитися в українській мові. Навіть українські священики мусіли відправляти Служби Божі і говорити проповіді румунською мовою, а жандармерія наглядала за цим по селах. Уряди обсаджено румунським персоналом, а на дверях урядів прикріпили наліпки „ворбіц нумай романешті" (говоріть тільки по-румунськи).

(Далі буде)

*) Повністю в праці д-р І. М. Новосівський „Українська Державна Влада на Буковині в 1918 р." Ню Йорк 1964.

В справі видання праці бл. п. проф. Я. Пастернака

Українське Історичне Товариство підготовляє до видання останніх праць бл. п. проф. д-ра Ярослава Пастернака, найвидатнішого українського археолога, п. н. „Ранні слов'яни в історичних і археологічних дослідженнях" і „Важливі проблеми етногенези українського народу в світлі археологічних досліджень".

Виданням цих праць — автора монументальної „Археології України" утривалимо його пам'ять, а також причинимося до кращого висвітлення етногенези українського і інших слов'янських народів. Як відомо, ранній період української історії найбільше викривлений в працях совєтських і багатьох европейських та американських істориків. Тому поява праць проф. Я. Пастернака дуже на часі.

Цією дорогою звертаємося до українських установ і громадян допомогти нам видати ці праці. Будемо вдячні за поодинокі добровільні датки осіб і установ, які розуміють вагу історичних дослідів, а також бажають причинитися до тривалого відзначення пам'яти Покійного.

Видання цих праць коштуватиме коло 2,500 дол. Перша монографія буде мати обширне англомовне резюме, вступну статтю про наукову працю Я. Пастернака і вибрану бібліографію його праць. Кожний жертводавець, що зложить значніший даток, одержить примірник цих праць, а також його прізвище буде подане в списку фундаторів видань проф. Я. Пастернака.

Просимо надсилати пожертви на адресу „Українського Історика" із приміткою „на вид. фонд Я. Пастернака":

"The Ukrainian Historian", P.O. Box 312, Kent, Ohio 44240.

Прибуток з розпродажі праць проф. Я. Пастернака призначений на побудову пам'ятника на його могилі. Віримо, що українська громада спонтанно підтримає цей почин.

Українське Історичне Товариство

Мала Семінарія в Стемфорді в поклоні Митрополитові Андреєві Шептицькому

Студенти Малої Семінарії Св. Василія в Стемфорді, Конн., вшанували пам'ять Митрополита Андрея Шептицького святом, яке заслуговує на увагу нашого ширшого громадянства.

В неділю, 15-го листопада ц. р. Владика Кир Йосиф Шмондюк відслужив Святу Літургію в сослуженні о. шамб. Еміліяна Манастирського — генерального вікарія, та о. сов. Романа Бялецького. Співав милозвучно хор студентів семінарії під керівництвом студента Колегії св. Василія Івана Коцура.

Гарний церковний спів у чудовій стилевій каплиці з прекрасно виконаним іконостасом та образами Святих викликав в усіх присутніх семінаристів, їх родичів та гостей глибокий молитовний настрій, яким було переняте ціле життя нашого покійного Митрополита Андрея.

Після Служби Божої відбувся спільний обід у шкільній залі, де учні з питомою для них чемністю подавали український борщ, вареники, каву та різне печиво.

Святочну частину відкрив отець ректор Лев Мощар, вітаючи присутнього Владику, духовних отців, учителів, родичів, гостей та студентів. Він рівнож представив членів жюрі: о. шамб. Петра Скринковського — ректора Колегії св. Василія в Стемфорді п. Михайла Нагірного — директора Публічної Школи в Стемфорді, та п. Олександра Пришляка — управителя Української Парохіяльної Вечірньої Школи в Гартфорді. При кінці привіту отець ректор представив проф. Романа Романишина — учителя української мови та керівника програми.

Після зворушливого слова проф. Романишина студенти четвертого року Малої Семінарії Іван Вовелко, Стефан Ґроґоза, Тарас Галонжка, Стефан Зарічний, Юрій Ворщак, Олег Джиджора і Ярослав Михайленко по черзі виголошували свої сімхвилинні промови, присвячені пам'яті Великого Митрополита Андрея.

Молоді питомці — в більшості сини вже тут народжених батьків, висловлювали свої оригінальні думки поправною українською мовою. Та не тільки самою мовою вони приємно заскочили своїх батьків і гостей, бо і зміст їхніх слів був перенятий великою пошаною до Митрополита Шептицького, а з їх сердець випливала правдива любов до Української Церкви та до Українського Народу.

Кожний доповідач виводив якусь нову думку, сказав все щось інше — нове — цікаве, подав якийсь знаменний приклад з життя Митрополита.

З великим вдоволенням Владика Йосиф зложив признання усім студентам - промовцям за те, що вони прекрасно вив'язалися із свого завдання, та виявив надію, що ця їхня перша праця спонукає їх провести ще глибші майбутні наукові досліди над життям Митрополита Шептицького, запізнатися ближче з його ідеями та ідеалами та їх відношенням до сьогоднішнього нашого життя, як також до дальших студій над ділами наших великих мужів.

Владика подякував отцеві ректорові Мощакові за його труд та проф. Романишинові за те, що своїм добрим прикладом збудив у студентів зацікавлення та бажання вивчити українську мову, пізнати традицію і культуру нашого Українського Народу.

На закінчення отець ректор прочитав рішення жюрі, признаючи першу нагороду для студента Тараса Галонжки, другу для Юрія Ворщака, а третю для Стефана Ґроґози. Тому, що всі промови заслуговували на признання, рішено, на бажання Владики, роздати усім іншим промовцям окремі нагороди, що їх вирізьбив сам проф. Романишин.

Свято це залишило дуже милий спомин. Дійсно було приємно перевести цей „Український День" із студентами в Стемфорді, поговорити з ними та пізнати їх ближче.

О. П.

Вдала імпреза

46-ий Відділ ім. Олени Теліги в м. Рочестері, 5-го грудня ц. р. зорганізував цікаву імпрезу, запросивши для авторського виступу письменницю Лесю Лисак.

На тлі буденного життя, цей виступ був свіжим подувом, вніс у серця людей щось відмінне від повсякденної суєти, змусив подумати над тим, що „не хлібом єдиним живе людина", що їй конче потрібне відпруження, культурна розвага, бодай доривочне єднання з представниками мистецтва.

Леся Лисак, знана зі своїх літературних нарисів, цього разу виказала себе, як неперсічний рецитатор власних творів, явище—не дуже часте серед письменницького середовища. Правда, пізніше Леся зрадила цей „секрет": мистецтва рецитації вона вчилася в таких визнаних майстрів, як Йосип Гірняк і Олімпія Добровольська. А все ж таки, без природного таланту цього „не втнеш" навіть пройшовши спеціяльну школу.

Леся прочитала чотири невеличкі оповідання: „Золоті дукачі і пісня", „Мій хрищеник", „Надійка з Фенсі Гіллс" і „Суд". Кожна річ просякнута глибоким ліризмом, отими „терпкими пахощами", що від них дістала свою назву книжка.

Трудно, слухаючи з віддалі, переказувати зміст. Зрештою це теж не входить у завдання репортажу, що фіксує загальне враження, не намагаючись робити аналізи почутого. Враження ж дуже приємне —від чітко зарисованих персонажів, від майстерно пов'язаних між собою колізій і ... від елегантної постаті авторки, що так невимушено тримається на трибуні, розмовляє зі своїми слухачами, наче десь в інтимному колі, за чашкою кави.

Ми певні, що кожен, хто чув виступ Лесі Лисак, радо прийде на її наступні літературні виступи й відчує повторну естетичну насолоду.

Пишучи про вдалу імпрезу, не можемо не згадати виступу на ній молодої співачки Галини Сохань, що під фортепіяновий супровід панни Яри Семанюк відспівала кілька пісень у різних мовах, зібравши рясні оплески присутніх.

Заслуговує на увагу також виступ співочого тріо в складі членок 46-го Відділу, пань Стефи Павлович, Павлини Климочко та Анни Білоус, при акомпаніяменті пані Анни Сорохтей. У гарних національних строях це миле тріо виконувало народні пісні Гуцульщини, і здавалося, що ти сидиш не в клюбовому приміщені в Америці, а десь у залі Просвіти на Україні, всім серцем сприймаючи рідні пісенні мелодії.

Вступне слово на вечорі виголосила голова 46-го Відділу, пані Оксана Кулик, а проводила вечором культурно-освітний референт цього ж Відділу, пані Люба Шмігель. Після вечора присутнім було запропоновано чай.

А. Галан

ЮРІЙ СПІҐА

(Посмертна згадка)

7-го вересня ц. р. по довгій і важкій недузі, упокоївся в Ню Йорку бл. п. Юрій Спіґа. Покійний киянин, народився в жовтні 1906 р. Життя цієї людини можна б назвати цілою епопеєю. Морякував від 1917 р. на Чорному морі. Як свідомий патріот і син свого народу, він зразу зрозумів чорну большевицьку дійсність, а тому нелеґально збирав гроші на підпільну роботу для студентів. Трапилось так, що з одеського порту дістався до Норт-Порт у Японії. Тут він звернувся до капітана американського корабля, чи той не прийняв би його на працю на кораблі. Цей згодився, але заборонив йому виходити з корабля, щоб його не зловили большевики. І так покійний Юрій Спіґа дістався до Ню Йорку, а висівши при 23-ій вул. вийшов із корабля і пірнув у гущу. На терені Ню Йорку діяла тоді велика наша патріотка сл. п. Марія Скуба, що перейшла цілу епопею наших Визвольних Змагань, і в домі якої знаходили притулок наші ДП-сти, прибувши з Німеччини до Америки. Для всіх в її домі було пристановище, всіми вона як мати опікувалася, бо в часі Визвольних Змагань була медсестрою. Ось до цього дому попав і наш покійний Юрій Спіґа і згодом навіть одружився з донькою пані Марії Скуби. Юрій Спіґа був людиною золотого серця, як син Золотоверхого Києва, і став для дружини Іванки невідступним, сердечним і незаступним приятелем. Покійний був милою і культурною людиною, а при цьому щирим патріотом. Та невмолима недуга, яка сьогодні так косить людей, досягнула і його і ще в молодому віці поклала в домовину. Поховано його на українському православному цвинтарі Пантеон — в Бавнд Бруку.

Петро Ямняк

ВІСТІ З ТОРОНТА

ВІДКРИТТЯ І ПОСВЯЧЕННЯ ДОМУ ДЛЯ СТАРШИХ. Завдяки жертвенності українців, допомозі урядових чинників та ідейній і наполегливій праці Управи Товариства „Український Дім для старших ім І. Франка" під керівництвом пані Євгенії Пастернак, українська громада Торонта збогатилась ще одним під кожним оглядом великим досягненням. Понад півтора тисячі осіб прийшло в неділю 8-го листопада ц. р., щоб взяти участь у відкритті й посвяченні новозбудованого модерного Дому для Старших. Фінансову основу цілого проєкту становила жертвенність українського громадянства, яке зложило на цю ціль 130.000, уряд Онтаріо дав підмогу у висоті половини вартості 500.000, рада метрополітального Торонта зложила 87.500, а решту 400.000 — була позичка Центральної корпорації для житлових гіпотек. Цілий проєкт є на півмільйона вартості. Архітект інж. Я. Кейван виконав надзвичайновдалий і під кожним оглядом модерний архітектурний твір. Чину посвячення довершили священики обох віровизнань о. мітрат П. Хомин (католицький) і о. протоєрей Ю. Ференців (православний). Офіційне відкриття Пансіону для старших відкрив міністер суспільної опіки Онтаріо Іван Яремко в асисті сенатора П. Юзика і пані Євгенії Пастернак. З нагоди відкриття і посвячення, значне число представників наших громадських установ і організацій виступили з привітами, між якими були: міністер І. Яремко, сенатор П. Юзик, посадник Етобіко Едвард Гортон, представник департаменту домів для старших п. Кравфорд, голова відділу КУК д-р О.Бойко й інші. Духова оркестра Осередку СУМ „Батурин" виконала канадійський і український національні гимни, як також кілька маршів. Добродійний Комітет Пань при Товаристві Пансіону для Старших угощав по закінченні усіх приявних солодким і чаєм під час їхніх оглядин Дому всередині.

„ЛІСОВА ПІСНЯ" Студія Мистецького Слова Лідії Крушельницької з Ню Йорку завітала в суботу 7-го листопада ц. р. до нашого міста. Понад тисячу глядачів заповнили залю Центральної Технічної Школи, та з щирим вдоволенням і признанням вітали виставу „Лісової Пісні" Лесі Українки. Студія, що нараховує 43 члени, дівчат і хлопців різного віку, виконує корисну та успішну роботу, розвиваючи природні таланти нашої здібної молоді. Костюми проєкту Є. Геруляк були оригінальні, дбайливо виконані і справді „казкові", до яких добре достосовано хореографію О. Ковальчук-Івасівки. Ефектовне музичне оформлення вистави І. Соневицького багато причинилось до успішного виведення цілости вистави.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СУЖ. В четвер, 3-го грудня ц. р. відбулися чергові річні загальні збори Спілки Українських Журналістів Канади у приміщенні Української Суспільної опіки.

У зборах взяло участь 18 членів СУЖ, які розпоряджали з уповноваженнями 28 голосами.

Збори відкрив голова СУЖ ред. О. Матла, вітаючи присутніх та згадкою і вшануванням, хвилинною мовчанкою, пам'яті померлих у цій каденції членів ред. П. Волиняка, та ред. С. Волиння. Зборами проводила президія в складі: ред. В. Солонинка — голова, В. Макар — секретар. По вислуханні звітів уступаючої управи, дискусії та уділенню абсолюторії, обрано нову управу в такому складі: В. Солонинка — голова, мґр. М. Дзьоба — заступник голови, інж. Л. Вертипорох — секретар, В. Дідюк — скарбник, І. Макар і О. Матла — члени. Контрольну Комісію очолив о. мітрат П. Хомин і до неї увійшли також дир. І.Вараниця і ред. М. Королишин. Збори приняли „Ствердження і постанови" стосовно стану в Україні з протестом проти переслідування і нищення московсько - большевицьким урядом українських журналістів і діячів культури.

ПЕРЕДКОНҐРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ КУК. В днях 4, 5 і 6-го грудня ц. р. у приміщеннях Інституту Св. Володимира, відбулася тут Передконґресова Конференція КУК з великим числом представників відділів майже з цілої Канади, участю гостей, репрезентантів управ центральних складових організацій, в тому молоді і студентства. У нарадах порушено цілий ряд пекучих і невідкладних завдань, як зміна статуту, становище у підготовчих працях зміни конституції Канади, задержання своєї ідентичности, мови і т.п. Конференцію відкрив, вітаючи гостей, голова місцевого КУК д-р О. Бойко, з інформативним словом виступав президент КУК о. мітрат д-р В. Кушнір. Цікавим у працях був панель молоді, у якому участь приймали по двох представників від молодіжних організацій і студентства. Панель підготовив і ним керував проф. д-р Ю. Даревич. Майже всі представники молодечих організацій заявились за відновленням Ради Українських Молодіжних Організацій (РУМК). Темою панелю були питання: Погляд на українську людину в Канаді, її ставлення до громади і України, молодіжні організації і співпраця між ними, наше положення в Канаді. У звітуваннях з діяльности Централі КУК брали участь: екзекутивний директор д-р С. Кальба, шкільний референт І. Боднарчук і фінансовий референт А. Яремович. Брак часу не дав змоги перевести дискусії над звітами. Після звітувань Централі, відбувся симпозіюм під назвою „Розвоєві тенденції української громади в Канаді і завдання КУК", у якому виступали цілий ряд доповідачів і співдоповідачів, до тем: „Збереження української мови", про що співдоповідач говорив по-англійськи, плекання надбань і цінностей української культури, активізація в українському житті провідної верстви нашої громади в Канаді, активізація українського елементу в політичному житті Канади. Цією частиною конференції керували: Я. Білак з Гримсбі і А. Яремович з Вінніпеґу. Неділя була присвячена статутовим справам, що їх реферував голова статутової комісії КУК І. Карасевич.

З нагоди передконґресової конференції відбувся бенкет з нагоди 30-річчя існування КУК в Торонті. Бенкетом проводив д-р О. Бойко. Відчитано ряд письмових привітів. Промову про цілі й завдання КУК виголосив п. М. Плав'юк. Заключне слово мав, відмітивши важливість праці КУК та досягнення, о. мітрат д-р В. Кушнір, який рівнож заявив, що не буде більше кандидувати на становище президента КУК. Як відомо, згідно із статутом КУК о. мітрат був безперервно президентом КУК через 30-р. (з малою перервою!) як представник складової організації БУК. Маруся Кухаришин у своєму слові зробила підсумки панелю молоді. А. Бандера зреферував новий проєкт СУСК про українську телевізійну програму каблевою формою. На бенкеті був присутній Владика Михаїл. Через невеликий випадок, участі у бенкеті не міг взяти Владика Ізидор, який передав письмове привітання. Многоліттям для о. мітрата д-р В. Кушніра та національним гимном і молитвою закінчено бенкет.

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ. З нагоди 15-го Крайового З'їзду СУМ, який відбудеться в Торонті від 25 - 27 грудня ц. р., Осередок СУМ влаштовує величавий концерт силами всіх мистецьких ансамблів, як: Чоловічий Хор „Прометей", дівочий — „Діброва", і оркестра „Батурин". Усі три ансамблі працюють під мистецьким керівництвом мистця - диригента мґр. В. Кардаша. Участь у концерті беруть також танцювальний ансамбль „Верховинці" під керівництвом В. Клуня і танцюристи Школи народних танців ОСУМ під керівництвом В. Гладуна. У програмі бере участь зі своїм гумором і сатирою В. Довганюк. Концерт відбудеться в суботу, 26-го грудня ц. р. в залі Українського Дому при вул. Крісті.

В. Дідюк

Кентон, Огайо жертвує на Гарвардський Центр Українських Студій 2.800 долярів

В неділю дня 29-го листопада заходами Окружної Ради Фонду Катедри Українознавства в Стейті Огайо для малої української громади в Кентоні було скликано громадські збори, щоб поінформувати наших громадян про працю і завдання Гарвардського Центру Українських Студій. На місці допомогли скликати згадані сходини уповноважнені ФКУ інж. Василь Юськів та Микола Хлиста.

Ще попередньої неділі о. д-р. В. Пелліх у своїй проповіді під час Служби Божої згадав про значення української науки на чужині та закликав вірних прийти на слідуючу неділю до церковної залі на інформаційні збори ФКУ. Хоч в неділю 29-го листопада цілий день падав дощ, але поважне число наших громадян прийшло на збори.

Сходини відкрив голова відділу УККА Микола Хлиста, привітавши присутніх та до переведення зборів попросив пароха о. д-р. Володимира Пелліха. У своєму вступному слові о. д-р В. Пелліх згадав, що на сьогоднішний час ФКУ це діло нас усіх, яке ми мусимо допровадити до кінця. Коли ми розбудуємо Гарвардський Центр Українських Студій то це буде свідчити про нашу національну зрілість. ФКУ це є для нашої молоді кузня науки та знання про Україну, щоб вона цю науку продовжувала не тільки тут, але і в нашій Батьківщині, коли Господь допоможе їй повернути. Отець Пелліх згадав, що сьогодні через ГЦУС ми маємо змогу не тільки поширювати наукову правду про Україну, але в майбутньому науковими виданнями замкнемо уста різним Фюрстенбергам і Тіссеранам, які нас національно ображують. Тут і там ми можемо бути скупі, але на ФКУ ми несмісмо бути скупі.

Про організаційні справи та збірку грошей на ФКУ інформував член Екзекутиви та голова Окружної Ради ФКУ в стейті Огайо п. Богдан Дейчаківський з Лорейну. Він детально переповів як проходила на цю ціль збіркова акція протягом 10 років, яку переводили наші студенти. Як приступлено до створення першої катедри українських студій при Гарвардському університеті та які пляни є на будуче. Доповідач згадав що від часу створення цієї катедри при Гарварді ми вже осягнули дуже багато.

Другий доповідач про ФКУ був голова Комітету Фонду з Клівленду інж. Василь Лагошняк. У своїй доповіді він порушив справу науково історичного порядку. Він ствердив, що українська наука, як така вже майже 40 років не існує. Справді там і тут було спроби щось творити, але наукової систематичної праці не було. Доповідач звернув увагу, що москалі вже століттями стараються знищити українську науку, а західній світ фальшиво інформують про українську Націю, тому тут ми не смісмо мовчати та заробляти на хліб насушний. Інж. Лагошняк підчеркнув, що творимо на чужині велике діло, може зараз самі того не свідомі, але напевно наші діти, наші внуки зможуть оцінити нашу працю та побачать плоди Українського Наукового Центру при Гарварді.

По скінчені доповідей присутні ставили запити та відбулась жвава дискусія. На закінчення о. д-р. В. Пелліх приступив до реального діла, а саме збірки грошей на другу катедру українських студій в Гарварді. Від себе о. д-р. В. Пелліх зложив на згадану ціль гетьманський дар в сумі 500,-дол. Коли взяти до уваги що о. Пелліх має дуже малу парохію, біля 40 родин, а ще до того старенький, має 85 років, то справді він повинен бути для нас усіх отим дороговказом. За прикладом о. д-р. Пеліха пішли присутні, що пожертвували слідуючі суми: д-р. Ярослав і Лариса Мизичка 1000,-дол. Микола Хлиста 200,— дол. по 100, дол. інж. Василь Печенюк, інж. Василь Юськів, Василь Содук, Іван Фінковят, Степан Ґудз, Іван Іваницький, Микола Бик, Михайло Мельник, Антін і Віра Фінковят, Іван Демчишин, і Кася Стасюк.

Треба об'єктивно ствердити, що наша маленька українська громада в Кентоні може бути прикладом для великих наших митрополій.

В. Л.

День Союзянки в Клівленді

Клівленд (рмв). — Неділя 4-го жовтня 1970 р. була особливим днем для Союзу Українок Америки— Клівлендської Округи. В день Союзянки завітала до Клівленду голова Краєвої Управи пані Стефанія Пушкар.

Простора заля української православної церкви св. Володимира в Пармі заповнилася союзянками Клівленду, Лорейну, Акрону і Кентону. Крім союзянок з родинами, при столах засіло запрошене громадянство Клівленду. При головнім столі зайняли місця почесні гості і заслужені союзянки. На залі були присутні, при головнім столі, о. монс. Дмитро Ґресько, парох української кат. церкви в Клівленді, а побіч о. протоєрей Степан Ганкевич, парох української прав. церкви в Пармі.

Всі очікували гостя, голову Краєвої Управи СУА пані С. Пушкар, і з її приходом союзянки на чолі з головою Окружної Ради СУА Іриною Кашубинською вітали і приймали дорогу гостю старим українським звичаєм —хлібом і сіллю. Свято відкрила голова Ділового Комітету пані Дарія Городиська, яка проводила програмою дня. Святочне слово та представлення голови КУ СУА довершила голова ОР СУА І. Кашубинська. Молитву провів о. протоєрей С. Ганкевич.

Першою промовила пані С. Пушкар. Вона відзначила працю СУА на різних відтинках громадського, харитативного та політичного життя української спільноти поза межами батьківщини. Також підкреслила працю зв'язків СУА на міжнароднім форумі, співпрацю з іншими жіночими організаціями в Америці і в світі та поінформувала присутніх про пляни на майбутнє. Під кінець висловила признання для відділів СУА в Клівленді підкреслюючи, що вони є одні з кращих відділів в Америці.

Першою точкою мистецької програми був сольоспів Наді Воляник при фортепіяновім акомпаняменті М. Баслядинської. Танцювальна група 69-го відділу СУА ім. Н. Кобринської з Лорейну під керівництвом пані Пащин виконала українські народні танці, особливо треба вирізнити танок „Залицяння". Слідував ще танок Ірці і Любці Завадівської та Миколи Дейчаківського, дітей наших союзянок. Гумореска „Дві Куми" яку виконали артисти української сцени О. Карпяк-Бенцаль і Т. Крижанівська внесла багато гумору на залю, а присутнім пригадала рідне українське село. Наступило зворушення, як голова Ділового Комітету Д. Городиська представляла союзянок — сеньйорок, а союзянки 12-го Відділу припинали кожній корсаж—вияв признання за довгі роки праці в СУА. О. мон. Дмитро Ґресько закінчив святочний день, а союзянки з всіми присутніми відспівали гимн СУА.

Треба признати працю двох відділів СУА в Клівленді. 33-тий відділ ім. Лесі Українки, очолює під цю пору союзянка - сеньйорка пані Ольга Городиська, суспільна діячка на всіх відтинках громадського життя. 12-тий відділ ім. О. Пчілки, зорганізований вже пізніше, а членкині —це молоді жінки, в більшості виховані в Америці. Головою є Ірина Сахно. Обидва відділи з повною енерґією і посвятою працюють не лише в своїй організації, але активно допомагають у всіх починах нашої громади. Окружна Рада СУА, головою, якої є пані Ірина Кашубинська спільно з управами відділів плянують працю та переводять в життя. Найближчі пляни— це підготовка відзначення річниці 100-ліття народин Лесі Українки. Перша імпреза відбудеться у місяці лютім 1971 р. — Свято Героїнь при співучасті жіночих організацій Клівленду, Українського Золотого Хреста і Об'єднання Жінок ОЧСУ.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

— КОРОТКІ ВІСТІ —

• Нюйоркський „Лейлі Нюз" з 23 грудня ц.р. називає видачу Сімаса Кудірки, литовського втікача з совєтського корабля „Совєтская Літва" на американський прибережний корабель „Віджилент" 23 листопада 1970 року, — „одним із найганебніших епізодів в історії З'єднаних Стейтів". Названий щоденник поручає у свому едиторіялі на цю тему, щоб далі старатися ствердити, чи і хто в Державному Департаменті також завинив у цій справі, та висловлює надію, що здійсниться заява секретаря транспорту Джана Вольпе, що „такий інцидент ніколи більше не повториться".

• Анджелу Дейвіс перевезли тайком з Ню Йорку до Каліфорнії, яка вимагала видачі її: каліфорнійські власті оскаржують її у тому, що вона придбала й доставила кільком чорним підсудним на судовій розправі в Сан Рафаелі в Каліфорнії револьвери, після чого ті підсудні розпочали стрілянину, в якій згинули суддя і три інші особи. Анджеля Дейвіс була раніше професором філософії в Каліфорнійському стейтовому університеті. Найвищий Суд відкинув заходи її адвокатів, щоб невидавати її до Каліфорнії, де за такі злочини карають карою смерти. Анджеля Дейвіс стала „геройкою" в очах муринських комуністів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

ЧИКАГО, Ілл. Управа Бр-ва св. о. Миколая, Відд. 106 просить иврівняти вкладки перед кінцем цього року. Чл. вкладки приймається кожної неділі від 11-1 по пол. в залі Дому Відд. УНС при 843 Н. Вестерн Аве. та кожного дня від пон. до пятн. від 5-7:30 веч. в секр Відд. при 841 Н. Вестерн Аве 2-ий пов. Чеки пересилати поштою на адресу: 106 Branch of UNA — St. Nicholas Brotherhood, 841 N. Western Ave., Chicago, Ill. 606.. — Управа.

ТАРЗАН, Ч. 6485. Тарзан і Дикий Кіт у новій мандрівці

Свого часу, Тарзане, вождь бонґів Вамбі прийшов сюди хворим. Ми зробили його здоровим. Ти візьми наш сильний лік і даруй йому. Може він вислухає тебе, якщо він знатиме, що ти — мій приятель.

Бонґи не є злими людьми, Тарзане, але будь обережним, коли вступиш до країни батузів. Батузи не мають приятелів. Деякі молоді батузи — дуже злобні люди.

Мої навахо-предки мусіли боротися, щоб здобути досить землі, щоб могти пережити, Тарзане. Надіюся, що ти не візьмеш мені за зле, що мої симпатії є по стороні бонґів.